

Anonimizirana različica

Prevod

C-741/21 – 1

Zadeva C-741/21

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

1. december 2021

Predložitveno sodišče:

Landgericht Saarbrücken (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

22. november 2021

Tožeča stranka:

GP

Tožena stranka:

juris GmbH

[...] (ni prevedeno)

**LANDGERICHT SAARBRÜCKEN (DEŽELNO SODIŠČE V
SAARBRÜCKNU, NEMČIJA)**

Peti civilni senat

SKLEP

v sporu

GP, [...] (ni prevedeno) Duisburg,

tožeča stranka

[...] (ni prevedeno)

proti

juris GmbH Juristisches Informationssystem für die Bundesrepublik Deutschland
[...] (ni prevedeno) Saarbrücken,

tožena stranka

[...] (ni prevedeno)

je peti civilni senat Landgericht Saarbrücken (deželno sodišče v Saarbrücknu)

[...] (ni prevedeno) [sestava senata]

sklenil:

I.

Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU predložijo ta vprašanja o razlagi poglavja VIII, zlasti člena 82 Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov, v nadaljevanju: Uredba 2016/679):

1. Ali je treba pojem nepremoženjske škode iz člena 82(1) Uredbe 2016/679 glede na uvodno izjavo 85 in uvodno izjavo 146, tretji stavek, te uredbe razlagati tako, da zajema vsak poseg v zavarovani pravni položaj, ne glede na druge učinke in znatnost tega posega?
2. Ali je odškodninska odgovornost v skladu s členom 82(3) Uredbe 2016/679 izključena zaradi tega, ker je kršitev prava posledica človeške napake v posameznem primeru, ki jo je storila oseba, ki ukrepa pod vodstvom, v smislu člena 29 Uredbe 2016/679?
3. Ali se pri določitvi odškodnine za nepremoženjsko škodo sme oziroma je treba upoštevati merila za določitev, navedena zlasti v členu 83(2) in (5) Uredbe 2016/679?
4. Ali je treba odškodnino določiti za vsako posamezno kršitev ali se več – vsaj več istovrstnih – kršitev kaznuje s skupno odškodnino, ki se ne ugotovi s seštevkom posameznih zneskov, ampak temelji na celoviti presoji?

II.

[...] (ni prevedeno) [prekinitev postopka do odločitve Sodišča Evropske unije]

Obrazložitev

A. Predmet postopka v glavni stvari

- 1 Tožeča stranka, ki v Nemčiji dela kot samostojni odvetnik, je bila stranka tožene stranke, ki upravlja pravno podatkovno zbirko. Potem ko je tožena stranka na podlagi zahteve tožeče stranke po informacijah sporočila, da so se podatki tožeče stranke uporabljali tudi za neposredno trženje, je tožeča stranka z dopisom z dne 6. novembra 2018 preklicala privolitve, ki jo je podala toženi stranki in se je nanašala na obveščanje o storitvah poizvedovanja, vsebinah in prireditvah po elektronski pošti in/ali po telefonu, ter vse morebitne druge privolitve. Poleg tega je ugovarjala vsakršni obdelavi njenih osebnih podatkov za trženje (z izjemo obdelav, ki so potrebne za pošiljanje novičnikov, ki jih je še naprej želela prejemati [...]) (ni prevedeno) [imena novičnikov]).
- 2 Tožeča stranka je januarja leta 2019 na naslov odvetniške pisarne, vendar na svoje osebno ime, po pošti prejela reklamna dopisa tožene stranke, oba z datumom 18. januar 2019. Tožeča stranka je kot odgovor na to z dopisom z dne 18. aprila 2019 toženi stranki sporočila, da so bili s pripravo reklamnih dopisov nezakonito obdelani njeni podatki, pri čemer je ponovno priložila ugovor glede obdelave podatkov za trženje z dne 6. novembra 2018, in uveljavljala pravico do odškodnine na podlagi člena 82(1) Uredbe 2016/679. Tožena stranka je tožeči stranki poslala še en reklamni dopis z datumom 3. maj 2019, nakar je tožeča stranka z dopisom z dne 15. maja 2019, ki ga je toženi stranki vročil sodni izvršitelj, ponovno podala ugovor.
- 3 Na vsakem od navedenih reklamnih dopisov je bila natisnjena „osebna testna koda“, ki jo je tako poimenovala tožena stranka, to je individualni desetmestni niz znakov, ob katerem je bil poziv naslovniku, naj to kodo vnese na navedeni spletni strani tožene stranke. Tožeča stranka je bila 7. junija 2019 navzoča pri notarju, ko je ta po njenem naročilu odprl spletno stran, navedeno na reklamnem dopisu z dne 3. maja 2019, in vnesel osebno testno kodo, nakar se je prikazal spletni obrazec za naročilo izdelkov tožene stranke z osebnimi podatki tožeče stranke.
- 4 Tožeča stranka meni, da je tožena stranka nezakonito obdelala njene osebne podatke in s tem posegla v njeno temeljno pravico iz člena 8 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), tako da je izgubila nadzor nad svojimi osebnimi podatki. Zato naj bi ji bila tožena stranka na podlagi člena 82(1) Uredbe 2016/679 dolžna plačati tako odškodnino za premoženjsko škodo (stroški sodnega izvršitelja in notarja) kot tudi odškodnino za nepremoženjsko škodo, ne da bi morali biti za to izpolnjeni dodatni pogoji (učinki ali znatnost posega v pravice).
- 5 Tožena stranka prereka svojo odgovornost in se sklicuje na to, da je izvedla postopek za obravnavo ugovorov obdelavi podatkov za trženje in da je bil zadevni ugovor upoštevan z zamudo zato, ker nek zaposleni ni ravnal v skladu z navodili, oziroma da bi bilo mogoče ta ugovor, potem ko so bili dopisi že naročeni, uresničiti le z nesorazmerno velikim naporom.

Tožena stranka meni, da zgolj kršitev obveznosti iz člena 21(3) Uredbe 2016/679 ne pomeni škode v smislu člena 82(1) te uredbe.

B. Upoštevne določbe

I. Pravo Unije

Uredba 2016/679 – Splošna uredba o varstvu podatkov (Uredba 2016/679)

6 Člen 82 Pravica do odškodnine in odgovornost

1. Vsak posameznik, ki je utrpel premoženjsko ali nepremoženjsko škodo kot posledico kršitve te uredbe, ima pravico, da od upravljavca ali obdelovalca dobi odškodnino za nastalo škodo.

2. Vsak upravljavec, vključen v obdelavo, je odgovoren za škodo, ki jo povzroči obdelava, ki krši to uredbo. Obdelovalec je odgovoren za škodo, ki jo povzroči obdelava le, kadar ne izpolnjuje obveznosti iz te uredbe, ki so posebej naslovljene na obdelovalce, ali kadar je prekoračil zakonita navodila upravljavca ali ravnal v nasprotju z njimi.

3. Upravljavec ali obdelovalec je izvzet od odgovornosti iz odstavka 2, če dokaže, da v nobenem primeru ni odgovoren za dogodek, ki povzroči škodo.

[...]

7 Člen 83 Splošni pogoji za naložitev upravnih glob

[...]

2. Glede na okoliščine posameznega primera se upravne globe naložijo poleg ali namesto ukrepov iz točk (a) do (h) in (j) člena 58(2). Pri odločanju o tem, ali se naloži upravna globa, in o višini upravne globe za vsak posamezen primer se ustrezno upošteva naslednje:

(a) narava, teža in trajanje kršitve, pri čemer se upoštevajo narava, obseg ali namen zadevne obdelave ter število posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki in ki jih je kršitev prizadela, in raven škode, ki so jo utrpeli;

(b) ali je kršitev naklepna ali posledica malomarnosti;

(c) vsi ukrepi, ki jih je sprejel upravljavec ali obdelovalec, da bi omilil škodo, ki so jo utrpeli posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki;

(d) stopnja odgovornosti upravljavca ali obdelovalca, pri čemer se upoštevajo tehnični in organizacijski ukrepi, ki jih je sprejel v skladu s členoma 25 in 32;

- (e) vse zadevne predhodne kršitve upravljavca ali obdelovalca;
- (f) stopnja sodelovanja z nadzornim organom pri odpravljanju kršitve in blažitvi morebitnih škodljivih učinkov kršitve;
- (g) vrste osebnih podatkov; ki jih zadeva kršitev;
- (h) kako je nadzorni organ izvedel za kršitev, zlasti če in v kakšnem obsegu ga je upravljavec ali obdelovalec uradno obvestil o kršitvi;
- (i) kadar so bili ukrepi iz člena 58(2) že prej odrejeni zoper zadevnega upravljavca ali obdelovalca v zvezi z enako vsebino, skladnost s temi ukrepi;
- (j) zavezanost k odobrenim kodeksom ravnanja v skladu s členom 40 ali odobrenim mehanizmom certificiranja v skladu s členom 42, in
- (k) morebitni drugi oteževalni ali olajševalni dejavniki v zvezi z okoliščinami primera, kot so pridobljene finančne koristi ali preprečene izgube, ki neposredno ali posredno izhajajo iz kršitve.

3. Če upravljavec ali obdelovalec namerno ali iz malomarnosti pri istem ali povezanem dejanju obdelave krši več določb te uredbe, skupni znesek upravne globe ne presega zneska, določenega za najhujšo kršitev.

[...]

5. V skladu z odstavkom 2 se za kršitve naslednjih določb uporabljajo upravne globe v znesku do 20.000.000 EUR ali v primeru družbe v znesku do 4 % skupnega svetovnega letnega prometa v preteklem proračunskem letu, odvisno od tega, kateri znesek je višji:

- (a) osnovna načela obdelave, vključno s pogoji za privolitev, v skladu s členi 5, 6, 7 in 9;
- (b) pravice posameznika, na katerega se nanašajo podatki, v skladu s členi 12 do 22;

[...]

8 Uvodna izjava 85

Kršitev varnosti osebnih podatkov lahko, če se ne obravnava ustrezno in pravočasno, zadevnim posameznikom povzroči fizično, premoženjsko ali nepremoženjsko škodo, kot je izguba nadzora nad njihovimi osebnimi podatki ali omejitev njihovih pravic, diskriminacija, kraja ali zloraba identitete, finančna izguba, neodobrena reverzija psevdonimizacije, okrnitev ugleda, izguba zaupnosti osebnih podatkov, zaščitenih s poklicno skrivnostjo, ali katera koli druga znatna gospodarska ali socialna škoda. [...]

9 Uvodna izjava 146

Upravljavec ali obdelovalec bi moral povrniti vso škodo, ki jo oseba lahko utрпи zaradi obdelave, ki krši to uredbo. Upravljavec ali obdelovalec bi moral biti oproščen odgovornosti, če dokaže, da ni v nobenem primeru odgovoren za škodo. Pojem škode bi bilo treba razlagati široko ob upoštevanju sodne prakse Sodišča na način, ki v celoti odraža cilje te uredbe. To je brez poseganja v kakršne koli odškodninske zahtevke, ki izhajajo iz kršitve drugih pravil prava Unije ali prava države članice. [...]

Posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, bi morali prejeti celotno in učinkovito odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli. [...]

II. Nemško pravo

Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB)

10 Člen 823 Obveznost povrnitve škode

1. Kdor naklepno ali iz malomarnosti protipravno poseže v življenje, telo, zdravje, svobodo, lastnino ali drugo pravico drugega, mu je dolžan povrniti s tem nastalo škodo.

2. Enaka obveznost velja za tistega, ki ravna v nasprotju z zakonom, katerega cilj je zaščita drugih. Če je glede na vsebino zakona njegova kršitev možna tudi brez krivde, odškodninska obveznost nastane le v primeru krivde.

11 Člen 253 Nepremoženjska škoda

1. Denarna odškodnina se lahko zaradi nepremoženjske škode zahteva le v primerih, ki jih določa zakon.

2. Če je treba plačati odškodnino zaradi posega v telo, zdravje, svobodo ali spolno nedotakljivost, se lahko tudi zaradi nepremoženjske škode zahteva pravična denarna odškodnina.

C. Dvomi v zvezi z razlago

I. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

12 V členu 82(1) Uredbe 2016/679 so kot pogoji za pravico do odškodnine navedeni kršitev te uredbe, premoženjska ali nepremoženjska škoda in vzročna zveza med kršitvijo in škodo.

Tožeča stranka utemeljuje svoj zahtevek zgolj s tem, da so bili njeni podatki obdelani, ne da bi se upošteval njen ugovor; s tem naj bi bila kršena njena pravica

do nadzora nad njenimi osebnimi podatki, ki naj bi bila zagotovljena s členom 8 Listine in podrobneje opredeljena z Uredbo 2016/679.

- 13 V teh okoliščinah se najprej postavlja vprašanje, ali je lahko podlaga za škodo že kršitev Uredbe 2016/679, ne da bi prišlo do posegov v druge pravne položaje. To bi bilo mogoče, če kršena določba Uredbe 2016/679 posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, daje subjektivno pravico. Če bi torej lahko kršitev te uredbe – na primer zgolj nezakonita obdelava podatkov na podlagi člena 6(1) ali neupoštevanje ugovora na podlagi člena 21(3) – in nastanek škode sovpadala, ne bi bile potrebne nobene druge ugotovitve v zvezi s tem, ali je prišlo do posega v drug pravni položaj.
- 14 Poleg tega je treba pojasniti, ali je vsak poseg v zavarovani pravni položaj zadostna podlaga za odškodninski zahtevek.

Na podlagi nemškega prava so bili odškodninski zahtevki za nepremoženjsko škodo zaradi kršitev varstva podatkov možni že pred začetkom veljavnosti Uredbe 2016/679. Kršitve varstva podatkov namreč lahko pomenijo kršitev splošnih osebnostnih pravic, ki je lahko podlaga za odškodninske zahtevke na podlagi člena 823(1) in člena 253 BGB oziroma člena 8 EKČP. Vendar kršitev splošnih osebnostnih pravic v skladu z ustaljeno sodno prakso privede do pravice do denarne odškodnine le, kadar gre za hud poseg in tega posega ni mogoče zadovoljivo nadomestiti na drug način (sodba Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija; v nadaljevanju: BGH) z dne 14. novembra 2017, VI ZR 534/15; sodba BGH (zvezno vrhovno sodišče) z dne 17. decembra 2013, VI ZR 211/12); nasprotnih pomislekov na podlagi ustavnega prava naj ne bi bilo (sklep Bundesverfassungsgericht (zvezno ustavno sodišče, Nemčija; v nadaljevanju: BVerfG) z dne 2. aprila 2017, 1 BvR 2194/15).

- 15 Postavlja se vprašanje, ali ustrezne omejitve veljajo tudi za pravico do povrnitve nepremoženjske škode, ki je določena v členu 82(1) Uredbe 2016/679.

Glede na uvodno izjavo 146, tretji in šesti stavek, bi bilo mogoče treba šteti, da je treba pojem škode v smislu člena 82(1) Uredbe 2016/679 razlagati široko, zlasti ker je v uvodni izjavi 85 kot škoda izrecno navedena izguba nadzora nad osebnimi podatki.

Po drugi strani pa je v uvodni izjavi 85 kot škoda navedena „znatna gospodarska ali socialna škoda“, kar bi lahko kazalo na to, da naj pravice do odškodnine vsekakor ne bi bilo v primeru neznatne škode.

II. Drugo vprašanje za predhodno odločanje

- 16 V skladu z besedilom člena 82(1) Uredbe 2016/679 pravica do odškodnine ni pogojena s krivdo upravljavca oziroma obdelovalca, tako da je verjetno tudi glede na člen 82(3) te uredbe, v skladu s katerim je upravljavec izvzet od odgovornosti,

če dokaže, da v nobenem primeru ni odgovoren za dogodek, ki povzroči škodo, treba šteti, da se domneva krivda.

- 17 Katere konkretne zahteve mora izpolnjevati ta dokaz, iz določbe ni razvidno, zlasti ostaja vprašanje, ali je treba pojem „odgovoren“ razumeti v smislu naklepa ali malomarnosti in kakšen pomen ima besedna zveza „v nobenem primeru“.
- 18 Glede na navedeno postane pomembno vprašanje, ali upravljavec ni odgovoren že zato, ker se sklicuje na napako zaposlenega – v obravnavanem primeru neobstojevidentiranja ugovora obdelavi za trženje v sistem kljub izrecnim navodilom. Vendar bi bila lahko posledica te razlage člena 82(3) Uredbe 2016/679 omejitev pravice iz člena 82(1) te uredbe, ki ne bi bila neznatna, če bi se lahko upravljavec odgovornosti izognil s pavšalnim sklicevanjem na napako zaposlenega. Konstitutivni element „v nobenem primeru“ bi bilo morda treba v tem okviru razumeti kot korektiv, vendar na podlagi njega ni razvidno, katere zahteve morajo biti izpolnjene v zvezi s tem.

III. Tretje vprašanje za predhodno odločanje

- 19 Namen tega vprašanja je ugotoviti, na podlagi katerih meril se lahko določi višina dolgovane odškodnine, zlasti, ali Uredba 2016/679 določa enotna merila oziroma ali se za določitev višine odškodnine uporabljajo ustrezne nacionalne določbe.
- 20 Člen 83 Uredbe 2016/679 sicer določa naložitev upravnih glob, vendar se zdijo v merila za odmero, določena tem členu, primerna in učinkovita tudi za odmero denarnih odškodnin za nepremoženjsko škodo. Poleg tega bi se z enotno uporabo teh meril v vseh državah članicah upoštevala zahteva po učinkoviti odškodnini (uvodna izjava 146). Vprašanje za predhodno odločanje je v tem primeru posebej pomembno, ker je v členu 83(5) Uredbe 2016/679 za nekatere kršitve (med drugim členov 6 in 21 te uredbe) v primeru družbe kot podlaga za odmero določen letni promet.

IV. Četrto vprašanje za predhodno odločanje

- 21 V postopku v glavni stvari so se podatki večkrat obdelovali za neposredno trženje, čeprav je bil pred tem večkrat podan ugovor obdelavi podatkov za trženje.
- 22 Glede na to se postavlja vprašanje, ali je treba vsako posamezno kršitev Uredbe 2016/679 obravnavati in kaznovati ločeno oziroma ali je treba – vsaj za več istovrstnih kršitev – določiti skupno odškodnino. Nato se postavlja naslednje vprašanje, ali je treba za določitev skupne odškodnine določiti posamezne zneske za vsako kršitev in nato na podlagi njih določiti skupni znesek, ki pa ni seštevek posameznih zneskov, oziroma ali je treba skupno odškodnino določiti na podlagi celovite presoje.

V. Predlog za sprejetje predhodne odločbe

- 23 Pravica do odškodnine na podlagi člena 82(1) Uredbe 2016/679 v sodni praksi Sodišča Evropske unije doslej še ni bila izčrpno pojasnjena, pri čemer na podlagi te uredbe tudi ni mogoče neposredno določiti posameznih pogojev zanjo, zlasti neposredno iz Uredbe 2016/679 ni mogoče izpeljati elementa neznatnosti, tako da je zaradi razjasnitve zgoraj navedenih vprašanj treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe (glej sklep BVerfG (zvezno ustavno sodišče) z dne 14. januarja 2021, 1 BvR 2853/19).
- 24 Avstrijsko Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) je s sklepom z dne 15. aprila 2021 [...] (ni prevedeno) [številka zadeve] pri Sodišču Evropske unije že vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi s členom 82 Uredbe 2016/679. Ta predlog ne nasprotuje obravnavanemu predlogu, zlasti ker se vprašanja za predhodno odločanje le delno nanašajo na isto tematiko.

[...] (ni prevedeno) [podpis]

DELOVNI DOKUMENT